

Velkommen til samarbejde Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

Hvad skal
børnene lære
– i skolen og som
hjemmearbejde?

Tekst af Solveig Gaarsmand og Helge Christiansen

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?

Hvad skal børnene lære – i skolen og som hjemmearbejde?

Forfatter: Solveig Gaarsmand, projektleder, tidligere næstformand i Skole og Samfund og Helge Christiansen, konsulent, cand.pæd.

Hæfterne: "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?"

Redaktør: Helge Christiansen, konsulent, cand.pæd.

Journalistisk bearbejdning og medredaktør: Lis Agerbæk Jørgensen, journalist

Grafisk tilrettelæggelse: Lizzi Ege Johansen, Skole og Samfund

© Skole og Samfund, Danmarks Lærerforening
og Kommunernes Landsforening, 2006

Skole og Samfund

Kvægtorvgade 1
1710 København V
Tlf. 3326 1721
Fax 3326 1722
E-mail post@skole-samfund.dk
www.skole-samfund.dk

Danmarks Lærerforening

Vandkunsten 12
1467 København K
Tlf. 3369 6300
Fax 3369 6333
E-mail dlf@dlf.org
www.dlf.org

Kommunernes Landsforening

Weidekampsgade 10
2300 København S
Tlf. 3370 3370
Fax 3370 3371
E-mail kl@kl.dk
www.kl.dk

Hæfterne har modtaget økonomisk støtte fra Undervisningsministeriet

ISBN-10: 87-91147- 54-9
ISBN-13: 978-87-91147-54-8

Forsidefotos: Pia Burmølle og Søren Hartvig

Bagsidefotos: Søren Hartvig

Layout og produktion: Elbo Grafisk A/S

Hæftet "Hvad skal børnene lære – i skolen og som hjemmearbejde?" samt de andre hæfter i serien "Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?" kan dels gratis downloades fra www.skole-samfund.dk, www.dlf.org, www.kl.dk og dels købes hos Skole og Samfund

Hvad skal
børnene lære
– i skolen og som
hjemmearbejde?

Tekst af Solveig Gaarsmand og Helge Christiansen

INDHOLD

Forældresamarbejde giver succes i skolen	4
Hvad skal børnene lære?	6
Krav i fagene	8
Internationale undersøgelser	10
Evalueringskulturen skal forbedres	11
Hvordan kan man evaluere skolens arbejde?	12
Er nationale test vejen frem?	14
Hvad er lektier? Hvordan gør vi det?	16
Hvorfor læse lektier?	18
Hvad kan skolen gøre?	21
Samspil mellem skolen og forældrene	23
Lektiecaféer	26
Tosprogede forældres involvering	29
Familieklasser	30
Litteratur og henvisninger	31

Forældresamarbejde

giver SUCCES i skolen

Hvis du er interesseret i, hvordan skolen både kan være et godt lære- og værested for dit barn, er der information og inspiration at hente i dette og seks andre hæfter i samme serie.

Et samarbejde mellem forældre og skole bliver stadig mere nødvendigt. Mange forældre er interesserede i at bakke op om skolens arbejde, men de kan være i tvivl om, hvordan de kan gøre det.

Det er vigtigt for elevernes faglige og personlige udvikling, at forældrene er interesserede i deres børns undervisning og deltager aktivt i et samarbejde. Det viser den daglige erfaring fra skolerne, men det er også dokumenteret med videnskabelige undersøgelser, både her i Danmark og i en række andre lande.

Samarbejdet bygger på en frugtbar dialog mellem skole og forældre, således at begge parter lytter til og respekterer hinandens meninger.

I en serie, der består af syv hæfter, fortæller forskellige forfattere om forældresamarbejde og om skolens fag i dag. Hæfterne kan læses og diskuteres hjemme, til forældremøder, til forældresamtaler, til kontaktforsældremøder og inspirere til diskussioner i skolebestyrelserne.

”Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen?”. Det er den fælles overskrift for alle hæfterne. Samarbejde mellem skole og hjem betyder, at børnene lærer mere, og det kan skabe et trygt miljø og gode, fælles oplevelser for lærere, elever og forældre.

DEN ENESTE RIGTIGE METODE FINDES IKKE

Og endelig vil vi gerne slå fast en gang for alle: Der findes ikke én bestemt, rigtig metode at undervise på. Eksemplerne på undervisningsforløb i disse hæfter kan bruges som inspiration, og de konkretiserer, hvordan målene for undervisningen kan realiseres. Men det betyder ikke, at vi i disse hæfter har vist den eneste rigtige måde at gøre tingene på. Der findes mange løsninger på, hvordan ”Fælles Mål” kan nås, så andre måder og forslag, som lærere og forældre lokalt har udarbejdet, kan være lige så gode som forslagene i disse hæfter.

OVERSIGT OVER HÆFTERNE:

- Nr. 1: Forældre som aktive medspillere i skolen
- Nr. 2: Hvad skal børnene lære
– i skolen og som hjemmearbejde?
- Nr. 3: Det skal dit barn lære i dansk
- Nr. 4: Derfor har vi matematik i skolen
- Nr. 5: Hvorfor skal mit barn lære engelsk?
- Nr. 6: Naturfag i skolen
- Nr. 7: Glæden ved at skabe og forme
– om de praktisk-musiske fag i skolen

Hæfterne er udgivet i samarbejde mellem Skole og Samfund, Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening og støttes økonomisk af Undervisningsministeriet. Det viser noget om emnets vigtighed, at disse fire parter er fælles om et projekt om forældresamarbejde.

FOTO: SØREN HARTVIG

Hvad skal børnene **LÆRE?**

Folkeskoleloven, der indledes med formålet for folkeskolen, er den overordnede ramme for, hvad børnene skal lære. Den står på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk.

Den konkrete beskrivelse af, hvad eleverne skal lære i de enkelte fag, står i 24 hæfter med samme hovedoverskrift, nemlig "Fælles Mål", udgivet af Undervisningsministeriet. De 23 første hæfter handler om fag og faglige emner. Der er imidlertid allerede sket ændringer i nogle af hæfterne, så vil man se den fuldt opdaterede udgave, skal man igen ind på Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk under: "Grundskolen" og "Fælles Mål".

Det sidste af de 24 hæfter har undertitlen "Elevernes alsidige personlige udvikling". Alle kommuner har pligt til med udgangspunkt i dette hæfte at lave en beskrivelse af, hvordan de vil sikre elevernes alsidige personlige udvikling i deres kommune.

Jeg vil her beskrive de vigtigste punkter i folkeskoleloven og i hæftet om elevernes alsidige personlige udvikling med mine egne ord.

KUNDSKABER OG FÆRDIGHEDER

Eleverne skal tilegne sig en solid, faglig viden, lære nødvendige metoder og færdigheder og blive gode til at give udtryk for deres meninger og følelser.

De skal også kunne og turde kommunikere med andre. De skal have gode oplevelser, få lyst til at tage initiativer

selv, arbejde selvstændigt, lege og bruge deres fantasi. Stof og metoder, der læres udenad, bliver hurtigt glemt, og kan ikke bruges til noget. Elevernes viden skal kunne anvendes til planlægning, problemløsning og handling, og de skal også være vant til at forholde sig kritisk til den viden, de får, og måden, de får den på.

LYST TIL AT LÆRE

Drivkraften til at lære noget er lysten til at få ny viden og til at udforske verden omkring sig. Det er lærerens meget svære opgave at stille nogle krav til eleverne, som udvikler dem. Hvis opgaverne er for svære, mister de lysten til at lære og også i længden deres selvtillid. Hvis opgaverne er for lette, keder de sig, driver den af og lærer ikke noget fagligt og får dårlige arbejdsvaner. Eleverne skal også lære at lære på mange måder og være fleksible, selvstændige, kreative og kunne samarbejde med andre.

DET FLERKULTURELLE SAMFUND

Eleverne skal tilegne sig kompetencer, så de kan klare sig på videregående uddannelser og senere i arbejdslivet, men det er ikke nok. Lige så vigtigt er det, at de kender og værdsætter vores kulturelle værdier - ikke kun som noget, man hiver ned fra gesimsen ved højtidelige lejligheder som ved prisuddelinger og kanonfestligheder, men som aktiviteter, alle har glæde af i dagligdagen.

De skal også have forståelse for, at vi i stigende grad lever i et flerkulturelt samfund og må tænke en global dimension ind i vores verdensopfattelse.

NATUREN

I formålet nævnes det også, at de skal lære at passe på vores natur og vide noget om vores samspil med den, og det lærer de især ved at beskæftige sig systematisk med viden og metoder fra naturfagene og ved at gå på opdagelse i naturen.

DEMOKRATI ER IDEALET

Vores samfundsideal er demokrati. Det gælder ikke kun om at leve sig ud i en intens fritid og om at gøre karriere med spidse albuer. Demokrati kræver også et kendskab til samfund og historie, og folkeskoleloven holder fast i, at hele samfundet og også skolen må være gennemsyret af demokrati. Det vil sige, at alle har medbestemmelse, har mulighed for at ytre sig og er lige meget værd som mennesker.

KRAV i fagene

I de 23 nævnte faghæfter med overskriften Fælles Mål står der, hvad børnene skal lære i de enkelte fag og emner. I serien, som dette hæfte hører til, er der også fem hæfter, som beskriver en række fag, og forældrene muligheder for at støtte deres børns faglige læring.

BESKRIVELSER OG VEJLEDENDE LÆSEPLANER

Derefter følger nogle beskrivelser af, hvordan man kan

FAKTA

Formål og slutmål

I Fælles Mål for hvert fag er der et **signalement** af **faget** og et **formål**, der bredt beskriver det overordnede sigte med det. Derefter følger **slutmålene** for hele skoleforløbet.

I dem står der, hvilke **faglige mål** eleverne skal nå i løbet af hele deres **skoletid**.

Trinmål

Fagene er opdelt i **forløb**, og der er en beskrivelse af, hvad man **stræber** imod, at eleverne når på forskellige klassetrin. Disse mål kaldes **trinmål** og er bestemmelser **fastsat** af **staten**.

nå målene, og en læseplan, der omfatter det stof, man skal gennemgå på forskellige klassetrin.

Beskrivelserne og læseplanerne er vejledende. Kommunerne kan beslutte, at disse vejledende bestemmelser skal gøres til bindende kommunale bestemmelser, eller de kan vælge at ændre i dem. De kan f. eks. ønske at ændre læseplanen på grund af nogle særlige forhold på deres egn, eller fordi man er interesseret i at fremme en bestemt pædagogik. I de fleste kommuner har kommunalbestyrelserne besluttet at gøre beskrivelserne og de vejledende læseplaner bindende på kommunalt plan.

UNDERVISNINGSVEJLEDNINGER

Endelig er der en undervisningsvejledning til hvert fag med forslag til, hvordan undervisningen kan føres ud i praksis. Den er et vejlednings- og inspirationsmateriale og ikke bindende.

LÆRINGSMÅL

Men det er nok først og fremmest målene for forældrenes eget barn, de er interesseret i. Hvordan klarer han/hun sig fagligt i forhold til det, man skal kunne på klassetrinnet? Da standpunktet hos de enkelte elever i en klasse kan være meget forskelligt, er det nødvendigt at udforme mål for den enkelte elev inden for trinmålenes rammer. De fælles mål for hele klassen kaldes i fagsproget for undervisningsmål, målene for den enkelte elev kaldes læringsmål.

FOTO: PIA BURMØLLE

HVORDAN LÆRER BØRNENE MEST I FAGENE?

Fælles Mål inden for forskellige fag er rettesnoren for, hvad børnene skal lære. Derfor må al diskussion om undervisning, læring og kvalitet tage udgangspunkt i dem. De beskriver, hvad der efter Undervisningsministeriets opfattelse er god kvalitet. De giver nogle retningslinier, men er stadig så bredt formulerede, at der er plads til fortolkning. De er først og fremmest lærernes arbejdsredskab, men kan også give forældrene en forståelse af, hvad faglig kvalitet vil sige.

Informationen om indholdet i Fælles mål kan bl.a. ske på forældremøder, hvor lærerne kan informere om dem og diskutere deres indhold med forældrene.

LÆRINGSLANDSKABER

Der findes ikke kun én form for læring og undervisning, der er den eneste rigtige. Men den varierede og oplevelsesrige læring vil tilgodese flest elever. Alle lærer bedst ved undervisningsforløb, hvor mange former for aktiviteter er på spil. Der skal være noget for dem, der lærer bedst ved at brug sprog og matematiske begreber. Der skal være aktiviteter for dem, der gerne vil bevæge sig, for dem, der lærer bedst gennem billeder og musik og sang, og også for dem, der lærer bedst ved at komme uden for skolen og se, høre, røre og opleve fænomenerne direkte.

Engagementet skal også være der. Hvad hjælper det, at boglige kundskaber terpes ind uden liv og ånd? Der skal være engagement og liv, når der læres, ellers lærer

eleverne godt viden, som ser pæn ud i en test, men som hurtigt glemmes.

RIGTIGE MÅDER AT LÆRE PÅ

Undervisningen bliver ikke god, hvis den skal styres fra centralt hold og udefra i alle detaljer, således som det sker i nogle lande. Lærerne på jeres skole har deres måde at undervise på, og alle skal ikke være ens. Det går bedst, hvis lærere, forældre og elever har frihed til sammen at vælge deres egen form.

Men selv om der således bør være stor frihed, så er de fleste forskere enige om, at de mest effektive metoder at lære på er kendetegnet ved, at initiativet i høj grad – men ikke udelukkende – skal komme fra eleven selv, at der er frihed under ansvar, en ægte nysgerrighed, en forankring af stoffet i en personlig praksis, nydelse, glæde og ligeværdigt socialt samvær.

Derfor må skolerne i fremtiden indrettes, så der er god plads til elevernes selvstændige planlægning, eksperimenteren og læring. Fælles gennemgang for en klasse veksler nu på mange skoler med faglige og tværfaglige forløb, hvor eleverne arbejder selvstændigt – alene eller i grupper – og selv vælger, hvad og hvordan de vil lære. Det kan ske inden for den traditionelle klasses rammer eller ved opbygning af læringslandskaber, der kan give eleverne mulighed for at lære på den måde, der bedst passer til dem inden for de rammer, læreren ifølge sit job har pligt til at holde sig inden for.

INTERNATIONALE undersøgelser

I folkeskoleloven er det slået fast, at der skal forgå en løbende evaluering. Skolen skal vurdere, om eleverne har nået de mål, der er opstillet. Internationale undersøgelser har spillet en stor rolle i debatten om kvaliteten i folkeskolen.

Danske elever klarer sig godt i nogle af de internationale undersøgelser. Det er dem, der vurderer personlige og sociale kompetencer. De undersøgelser, der sammenligner vores faglige standpunkter med andre landes, placerer os under lande, vi normalt sammenligner os med. Selv om der er mange diskussioner blandt forskere om, hvor pålidelige undersøgelserne er, har de haft den gavnlige effekt, at skolen har taget undervisningen op til overvejelse. Det har bl.a. givet undervisningen i læsning et løft.

Men det kan ikke være internationale undersøgelser, der skal sætte dagsordenen for, hvordan skolen skal være. Vi må vælge, hvilke værdier, færdigheder og holdninger, vi sætter højt, og holde skole ud fra dem.

Evalueringskulturen **SKAL FORBEDRES**

Den daglige undervisning skal evalueres bedre. Skolen skal have resultater og processer i den daglige undervisning op på bordet og iagttagelse, hvordan det er gået, og vurdere, hvad der kan gøres bedre.

Finland er nr. 1 i flere internationale undersøgelser af faglige standpunkter bl.a. læsning. Til gengæld er trivselen blandt finske elever ikke så god som i den danske skole. Flere elever end i Danmark føler sig ikke godt tilpas i skolen, er stressede og pressede. Forældrene bliver grundigt informeret om, hvad der sker i skolen, men de har ingen medbestemmelse og kommer normalt ikke på besøg på skolen i undervisningstiden.

SPØRGSMÅL TIL DISKUSSION

Er det prisen værd at blive nr. 1. fagligt, hvis det går ud over trivsel og forældresamarbejde?

Eller kunne det tænkes, at vi i Danmark kunne finde en mellemvej, så vi både får en bedre undervisning og bevarer en god trivsel?

EVALUERING SKAL DER TIL

Alle er enige om, at skolen må udvikle en evalueringskultur, der giver et godt grundlag for at evaluere elevernes udbytte af undervisningen grundigere. Alle skolens parter ønsker dokumentation for, at eleverne lærer nok. Et stigende krav om individualisering skaber også behov for nye evalueringsredskaber.

Folkeskoleloven stiller krav om, at undervisningen skal tilrettelægges ud fra den enkelte elevs behov og forudsætninger. Det medfører øget individualisering og behov for at udvikle evalueringsredskaber, der vurderer den enkelte elevs faglige udvikling og elevernes måde at fungere på i fællesskabet, f.eks. i gruppearbejde og klasseundervisning. På hver eneste skole bør man diskutere, hvad man mener med evaluering, og skolebestyrelsen og forældrene må være med i diskussionen.

IDE

SPØRGSMÅL TIL DISKUSSION

*Hvordan evalueres det, hvordan **skolen** som **helhed** fungerer, og om **målene** for dens arbejde **nås**?*

*Hvordan evalueres elevernes **udbytte** og **udvikling**?*

*Hvordan evalueres **lærernes** og **ledelsens arbejde**?*

*Hvordan vurderes det, at **skolebestyrelsens arbejde** og **forældresamarbejdet** er godt nok?*

Hvordan kan man evaluere skolens arbejde?

TEST

Test er standardiserede prøver, som med talangivelser kan fortælle, om eleverne har lært det, der forventes af dem. Udover internationale tests og de nationale test, som vil blive indført i folkeskolen, anvender mange lærere allerede i dag diagnostiske tests, som er et brugbart redskab for deres evaluering af undervisningen. Diskussionen om tests drejer sig ikke så meget om, hvorvidt det er et brugbart redskab, men om det er en god ide at sammenligne den enkelte elev i forhold til andre skolers elever, alle elever i landet eller elever i andre lande.

MÅLING

Måling sigter lidt bredere. Man måler, hvilke fremskrift en elev har gjort inden for et bestemt område. Man bruger ikke standardiserede prøver, der kan sige noget om elevernes placering i forhold til landsgennemsnittet, men man kan bruge tal til at angive, hvor godt eleverne klarer sig.

Formålet med disse prøver er at registrere, om der er elever, der har særlige problemer, der skal gøres noget ved. Det er ikke formålet at vurdere eleverne i forhold til et gennemsnit.

Tests og måling egner sig til vurdering af meget elementære færdigheder, som er vigtige, men som kun udgør en lille del af undervisningen.

VURDERING

Dette begreb drejer sig om en bred iagttagelse, analyse og fortolkning af, om eleverne har nået de mål, de har sat sig. Der er to former for vurdering, man kan skelne imellem. Der er den vurdering, man foretager løbende under selve processen, og der er den vurdering, der foregår ved afslutningen af et undervisningsforløb.

LØBENDE VURDERING

Lærerne skal sammen med eleverne foretage en løbende evaluering af udbyttet af undervisningen. Dette kan gøres på mange måder. Eleverne kan også lære af hinanden. I forbindelse med udarbejdelse af skriftlige opgaver vil lærerne typisk give en øjeblikkelig respons eller analysere teksten nærmere og give en grundigere tilbagemelding undervejs i forløbet. Det er en form for løbende vurdering. Hvis læreren desuden lader eleverne give hinanden respons, vil eleverne ved at opleve de andre elevers reaktion opleve, om deres tekst virker. Her følger andre eksempler på løbende vurdering:

- Lærerens iagttagelser af eleverne under selve læringsprocessen
- Videooptagelser undervejs i forløbet, som kan ses efter timen
- Samtaler i hele klassen og med grupper af elever

- Gennemgang af skrevne tekster på tavle eller overhead
- Elevernes spørgsmål til en fremlæggelse fra andre elever

AFSLUTTENDE VURDERING

Når et undervisningsforløb er afsluttet, skal hele forløbet og elevernes udbytte vurderes i en afsluttende evaluering, som både lærere og elever skal deltage i. Her kommer nogle eksempler på afsluttende evaluering:

- Eleverne tager billeder af forskellige situationer under forløbet. Til sidst danner de sig ved hjælp af billederne et overblik over, hvad de egentlig har lavet, og hvad de har lært
- Opsamlende samtale ved afslutningen af forløbet. Hvilke mål havde vi? Hvad lærte vi?
- Samtale om stof, begreber og metoder, der er gennemgået. Kan eleverne huske dem? (Eleverne får nogle opgaver, hvor de skal bruge de lærte færdigheder og begreber)
- Fremlæggelse af et produkt. Fremlæggelsen vil straks sige meget om udbyttet af et undervisningsforløb
- Eleverne udleder informationer fra grafer og billeder ved samtale eller skriftlige spørgsmål
- En udstilling danner udgangspunkt for en samlet evaluering

EVALUERING I BRED FORSTAND

Både test, målinger og vurderinger er evalueringsformer. Men en evaluering kan også omfatte en vurdering af hele skolens system. Hvilke forhold på skolen fremmer elevernes læring, og hvilke forhold, der hæmmer den? Det kunne være miljøet i klassen, lærernes og ledelsens arbejde, bøgernes kvalitet eller andre forhold som forældrenes opbakning og elevernes adfærd.

Er **NATIONALE TEST** vejen frem?

Evaluering vil i den kommende tid blive langt mere omfattende, end vi er vant til før. I Undervisningsministeriet arbejdes der på højtryk med planer om nye evalueringsskemaer, og en del er allerede iværksat. På Undervisningsministeriets hjemmeside www.uvm.dk kan I læse mere om alle disse mange initiativer.

Her nævnes nogle få af dem: For at styrke evalueringskulturen indføres nationale test. I dansk indføres en obligatorisk test, der hovedsagelig går på læsning i 2., 4. 6., og 8. klasse, i matematik i 3. og 6. klasse, i engelsk i 7. klasse samt i fysik/kemi, geografi og biologi i 8. klasse. Der bliver indført obligatoriske prøver i alle fag undtagen musik, billedkunst og idræt. Se igen de nærmere detaljer på www.uvm.dk

Samtidig oprettes et evalueringsråd med eksperter og repræsentanter fra forskellige interesseorganisationer og en statslig styrelse for evaluering. En række andre initiativer tages for at skaffe evalueringsredskaber til skolen. I forvejen findes et evalueringsinstitut, som foretager evalueringer på udvalgte institutioner og skoler rundt om i landet.

Det er et radikalt brud med en gammel tradition i Danmark, at staten i så høj grad som nu centralt ønsker at styre undervisningen og at evaluere kvaliteten i kommunerne, som egentlig har ansvaret for folkeskolen.

Det er stærkt omdiskuteret om disse test vil øge kvaliteten. Undervisningsminister Bertel Haarder mener, at

disse initiativer vil føre til en stærkere evalueringskultur i folkeskolen. En kultur, hvor tilbagemeldinger til børn og forældre er en naturlig del af hverdagen, og hvor skolen er meget mere synlig i forbindelse med, hvad der skal læres. Det bliver også lettere at dokumentere en god praksis.

Andre mener, at evaluering er nødvendig, men først og fremmest skal foretages af skolerne selv. De frygter, at nationale test vil komme til at virke ind på undervisningen, således at der vil blive trænet i det, der er let at teste, uden hensyn til, hvad det er vigtigst at lære.

Det, der evalueres, vil altid blive opprioriteret, og de frygter, at de bløde områder i undervisningen, f. eks. litteraturoplevelser, musik, billedkunst og udvikling af glæde og oplevelser ved kreativt og selvstændigt arbejde vil blive nedprioriteret.

Mange økonomiske eksperter og eksperter i erhvervslivet i Danmark mener, at for mange test direkte er med til at ødelægge elevernes kompetencer til at klare sig i en global sammenhæng. Det er vigtigst, at eleverne fortsat lærer fleksibilitet, samarbejde og kreativitet, ikke kun facts, som kan måles ved test.

Udformningen af disse test vil være afgørende for, om de bliver et nyttigt redskab

Børnenes læring er imidlertid ikke kun skolens an-

svar. Hjemmets opbakning til skolens arbejde er af stor betydning, og i den forbindelse er lektielæsning et centralt emne.

IDE

SPØRGSMÅL TIL DISKUSSION

Hvad mener I, om de **nationale test**?

Hvordan vil I helst **informeres** om jeres børns **standpunkt**?

HVAD ER LEKTIER?

Hvordan gør vi det?

Der er tre spørgsmål, forældre næsten altid stiller deres børn, når de kommer hjem fra skole:

”Hvad har du lavet i dag?” ”Hvordan har du haft det?” og ”Har du lektier for til i morgen?” Det bliver så efterfulgt af: ”Husk nu at få dem lavet!”

Men hvad er meningen med lektier? Skal børnene overhovedet have lektier for? Og hvordan gør vi det i samarbejdet mellem skolen og hjemmet?

Børnene forventes at opnå faglig viden gennem skolens undervisning, men det er ikke kun i klasseværelset, børn lærer. De lærer i vidt forskellige fora såsom hjemmet og familien, når de er sammen med venner, i SFO'en, gennem fritidsaktiviteter osv. Forældrene kan tage et medansvar for deres børns læring uden for klasseværelset med aktiviteter, der direkte støtter arbejdet med det fag eller temaer, som klassen arbejder med i skolen. Herudover kan de støtte børnene i deres arbejde med de lektier, som børnene aftaler med deres lærer at udføre hjemme. Spørgsmålet for mange forældre er blot, hvordan de bedst kan gøre det. Her har skolen en opgave i forhold til samarbejdet med forældrene.

HVAD MENER VI OM LEKTIER?

Der er vidt forskellige holdninger til, om børn overhovedet skal have lektier for. Nogle forældre og lærere vil sige: ”De når, hvad de skal, i skolen, og bagefter skal de have fri til at lege”. Det er en udbredt opfattelse hos

mange, især mens børnene går i de små klasser, fordi mange mener, at børnene lærer lige så meget af fri leg som af at beskæftige sig med skolens fag i fritiden, og at det stresser børnene for meget både at skulle indlære voksenplanlagte kompetencer i skoletiden og i fritiden.

En anden gruppe mener, at det er tyveri af forældrenes tid sammen med børnene, hvis de skal sidde og terpe med børnene derhjemme efter en lang arbejdsdag, så hvis børnene skal lave lektier, må det foregå i SFO'en, så det er gjort, inden børnene bliver hentet af forældrene.

En tredje gruppe af forældre er fortvivlede over, at de ikke er i stand til at hjælpe deres børn hjemme, fordi de ikke har den nødvendige viden. De ville ønske, at deres børn kunne få hjælp til lektielæsningen på skolen, så de ikke sakkede agterud i forhold til deres klassekammerater. De ville gerne hjælpe deres børn med lektier, hvis de kunne, men når de nu ikke er i stand til det, vil de gerne have, at deres barn kan få støtte til at lave lektier.

Og en fjerde gruppe forældre og lærere mener, at børn selvfølgelig skal have lektier for, gerne også rigeligt. For det første er det en god vane, som børnene ikke kan få for tidligt, og for det andet er det en forberedelse til og forudsætning for, at de som voksne unge bliver i stand til at tage en videregående uddannelse og klare sig i den

globaliserede verden. Disse forældre bruger gerne megen tid derhjemme på at læse lektier med deres børn, eller de gør det klart for deres børn, at de forventer, at de honorerer skolens og forældrenes krav til lektielæsning med eller uden forældre støtte.

Alle disse holdninger – og sikkert mange flere – skal rummes i folkeskolen i hver eneste klasse. Der står nemlig ikke noget om lektier i loven, så det er ude på den enkelte skole og i den enkelte klasse, der må tages stilling til dette emne. Lektier er en del af undervisningen og derfor er det læreren, der under hensyn til den enkelte elevs forudsætninger og behov i samarbejde med forældrene fastlægger omfanget af lektier under ansvar over for skolelederen og under hensyntagen til skolebestyrelsens eventuelle principper for lektielæsning.

Skolebestyrelsen kan vedtage principper for skole/hjem-samarbejde og orientering til hjemmene om elevernes udbytte af undervisningen,. Skolens medarbejdere, elever og forældre kan på den baggrund drøfte deres holdning til lektielæsning og indgå nogle aftaler om omfang, koordinering mellem fagene og om, i hvilke fag der skal gives lektier for. Det er en rigtig god debat at få mellem forældre, børn og lærere. Debatten vil være med til at give både voksne og børn en fornemmelse af, hvad der er meningen med lektier, og hvordan man kan gribe dem an.

Hvorfor læse **LEKTIER?**

Hvorfor skal børn have lektier for? Det kunne være overskriften på en debat ved et forældremøde i en klasse. Lærerne kunne komme med et oplæg til en diskussion. I oplægget kunne de forklare, hvorfor det er vigtigt for børnene at få deres forældres opbakning til at gå i skole. De kunne klargøre for forældrene, at børns engagement og motivation kan fremmes igennem deres forældres støtte til lektielæsning. Lærerne kunne samtidig fortælle forældrene, at børnene skal have forskellige lektier for, fordi skolen skal undervisningsdifferentiere, dvs. nå det enkelte barn, hvor det er. Det er vigtigt for forældre at vide, for de har måske i hele deres skoletid oplevet, at lektier drejede sig om lave det, man ikke havde nået i timen, så alle kunne følges ad i næste time. Sådan er det ikke mere, og det er en vigtig information at give forældrene.

Målet med lektiehjælp er ifølge OECD-rapport ¹⁾ om grundskolen i Danmark - 2004:

”Nøglepunktet er, at børn, der skal lære, har brug for koncentreret tid for sig selv, hvor de ikke ”undervises”, for at kunne tænke, opsuge ny viden og teste sig selv ved at bruge denne nye viden. Hvor disse aktiviteter finder sted er mindre vigtigt, end at der er tilstrækkelige muligheder for, at de kan finde sted.”

I rapporten fremhæves det, at der er en sammenhæng

mellem forældrenes interesse for barnet skolegang og barnets succes i skolen. Der står bl.a.:

”For familier, hvor forældre og barn arbejder produktivt sammen, kan der meget vel være mange andre fordele for begge parter. De elever, der ikke modtager en sådan forældrestøtte, vil sandsynligvis falde yderligere bagud i forhold til de andre elever.”

I rapporten problematiseres lektier, da det kan påvises, at de børn, der ikke kan få hjælp til lektier hjemme, sakker agterud i forhold til dem fra hjem, der støtter deres barn med lektiehjælp. Det er selvfølgelig et forhold, som skolen og bestyrelsen må forholde sig til. Når det er en del af en skoles kultur at give lektier for, må man sikre, at alle børn uafhængigt af familiebaggrund kan få læst lektier.

At familiebaggrunden og evnen til at støtte barnet, f.eks. gennem lektielæsning betyder noget kan ses ud af PISA-rapporterne ²⁾. Heraf fremgår det, at følgende faktorer spiller en rolle for barnets læsesucces:

- tid brugt til lektielæsning
- hjemmets generelle interesse for læsning
- familiens deltagelse i ”skolens liv”
- kulturaktiviteter i hjemmet
- uddannelsesressourcer i hjemmet (bøger, computer, m.m.)

Ud fra internationale undersøgelser som PISA-rapporterne og OECD rapporten (se litteraturlisten) er der tydelig sammenhæng mellem forældrenes interesse for barnets skole og barnets faglige succes i skolen. Det kan tale for, at der bør sættes ind i forhold til at informere forældre om, hvor vigtigt det er, at de sørger for, at deres barn også arbejder med skolens fag uden for skolen, f.eks. gennem lektielæsning. Men det er ikke nok, at skolen bare siger, at der skal læses lektier. Den skal også give forældrene værktøjer til at gøre det bedst muligt. Skolens rolle med at give forældrene værktøjer til lektielæsning er vigtig, fordi det kan skade mere, end det gavner, hvis lektielæsningen bliver grebet forkert an.

HVAD VED VI OM LEKTIELÆSNING?

Der er stor forskel på de oplevelser, børn og voksne har med lektier. Nogle elsker det og kan ikke få for meget, men desværre er der nok flere, som går til opgaven med blandede følelser. Fra bogen "Små rødder og skæve tårne" ³⁾ citerer jeg her to eksempler:

"Det er et mareridt", fortalte Bos far om den daglige lektiesituation.

"Bo vil gerne have tingene i orden, og han vil også have, at vi skal hjælpe ham, specielt med matematikken, men hver eneste gang ender det i skrig og skral. Det er ikke til at holde ud."

”Jeg begynder allerede at blive i dårligt humør, når jeg skal hente min søn i SFO’en”, sagde Sørenns mor. ”For jeg ved, hvad der venter mig. En ulvetime, hvor jeg skal få børnene hjem, rydde op, lave mad, og samtidigt sørge for, at Søren får læst sine 10 minutter. Han gider ikke, siger hele tiden, at jeg skal fortælle ham, hvad der står, mens han er sur og skælder ud.”

Ovenstående er hentet fra hverdagen og viser, at lektielæsning ikke altid er en fornøjelse. Forældrene føler sig forpligtet til at læse lektier og er klar over, at det er vigtigt for barnets succes i skolen, men de har ikke de pædagogiske værktøjer til at magte opgaven. De har måske heller ikke det nødvendige, mentale overskud efter en arbejdsdag.

Der kan være forskellige grunde til barnets modreaktion i forhold til at læse lektier hjemme. En af dem kan være, at barnet er for træt, en anden, at det føler opgaven for uoverskuelig p.g.a. mængde eller sværhedsgrad.

Den gode historie er lige modsat: at forældre og barn hygger sig med lektielæsningen, og derved får barnet endnu mere lyst at lave lektier!

Det er nok ikke tilfældigt, at der her er tale om to drenge lektielæsning, for generelt er der forskel på drenge og pigers indgangsvinkel til lektier, et element, skolen

burde tage med i overvejelserne omkring lektier for ikke at tabe drengene. Et barn, der klarer sig godt, har stor lyst til at dygtiggøre sig og læse lektier, mens et barn, der føler det ikke kan honorere skolens og forældrenes krav til det, ofte vil reagere med modstand.

IDE

For at **inspirere forældre** til at give deres børn **gode vaner** med lektier og skabe en god stemning omkring lektielæsningen udarbejdede Skole og Samfund for nogle år siden efter finsk forbillede publikationen: **”Et kvarter om dagen”**⁴⁾ I materialet opfordres forældre i al sin enkelhed til at **læse** med deres **børn 15 minutter hver dag**.

Et andet materiale til inspiration til forældre er **”Gode arbejdsvaner”**⁴⁾, en plakat som illustrerer en god arbejdsplads for barnet **derhjemme**, så det får mulighed for at **koncentrere** sig og **hygge** sig på samme tid. Dette betyder meget for et barn, der skal læse lektier, og det er vigtigt, at skolen er med til at inspirere forældrene til det **rette lektielæsningsmiljø**.

Hvad kan **skolen** gøre?

For såvel forældre som børn er der behov for et kompetent samspil med skolen for at gribe opgaven med lektier an, så den fører til, at alle parter får en god oplevelse, og at man opnår målet med at lave lektier: at barnet bliver dygtigere, får lyst til at lære, også uden for klasseværelset, og får succes fagligt og socialt i skolen.

Skolen bør give forældrene værktøjer til lektielæsning til forældrene. De bør informere forældrene om, hvorfor lektielæsning er vigtig, og hvordan de bedst griber opgaven an. Det kan være ved at henvise til denne pjecerække ⁵⁾, ved at henvise forældrene til litteratur eller udarbejde eget materiale om lektielæsning i de forskellige fag, ved at informere forældrene om, hvordan børn lærer, hvordan deres arbejdsplads i hjemmet kan indrettes, og hvor meget det betyder, at forældrene viser interesse for deres børns skolegang.

Det er også vigtigt, at forældrene bliver gjort bevidste om, at nok er det godt for barnet at læse lektier, men bliver forældrenes krav for store, giver lektielæsningen måske den modsatte effekt, nemlig at barnet bliver ked af det eller aggressiv, og dermed forbinder lektielæsning med noget negativt. Det kan påvirke barnets lyst til at lære – også efter folkeskolen! Det er derfor vigtigt, at lærerne forklarer forældrene om anerkendende pædagogik frem for fejlfinderpædagogik. Det kan være en god ide at henvise forældrene til relevant litteratur om dette emne.

ET PRAKTISK EKSEMPEL

På Dreslette Skole har skolebestyrelsen, ledelsen, medarbejderne, forældrekrædsen og eleverne diskuteret, hvordan skolen skal forholde sig til lektier. Resultatet af debatten er blevet, at der er udarbejdet et holdningspapir for skolen om lektier, hvori der står:

”Lektier er et vidt begreb, som bl.a. omfatter:

- mulighed for, at barnet lærer at tage ansvar for forberedelse og klargøring til en ny skoledag (f.eks. efterse penallhus og skoletaskens indhold)
- muligheden for en ekstra træning af færdigheder,
- at barnet oplever, at forældre viser opmærksomhed og interesse for skole og skolearbejdet.”

Det fremgår af citatet, at Dreslette Skoles bestyrelse ikke har vedtaget faste principper for lektier, men den har den holdning, at lektier, som skaber utryghed og problemer i hjemmet, skal undgås. Dette kan sikres gennem en åben og tillidsfuld dialog mellem skole og hjem, hvor alle typer problemer med lektier bør tages op. Lektier bør – så vidt muligt – tilpasses et enkelte barn samt hjemmets muligheder for at støtte det.

Skolefritidsordningen kan i særlige tilfælde støtte med lektielæsning, men ligesom skolens lektiehjælpstimer er dette dog ikke ensbetydende med, at ansvaret for

lektier overtages for hjemmet. På flere forældremøder i skoleforløbet bør lektier drøftes, så det sikres:

- at lærere bliver bekendt med forældrenes oplevelser med lektier
- at forældrene bliver bekendt med formålet med lektierne
- at forældre og lærere aftaler handlemuligheder, såfremt der opstår problemer

Skolen lægger op til, at lektielæsning foregår i et tæt samspil mellem hjemmet og skolen. Fra skolens side skal der informeres generelt om hensigten med lektier. Desuden skal der være individuel kontakt mellem skolen og det enkelte barns forældre om, hvordan lektielæsningen forløber, så læreren kan rådgive forældrene og sikre, at barnets lektiemængde svarer til de udfordringer, barnet kan magte. Der er stor opmærksomhed på, at lektier ikke må blive en belastning, men at de omvendt kan være med til at styrke skole/hjem-samarbejdet og barnets oplevelse af, at forældrene støtter op om dets læring. Der er altså tale om differentiering og løbende professionel evaluering. Det fremgår endvidere, at skolebestyrelsen på demokratisk vis og i overensstemmelse med vigtigheden af ”ejerforhold” finder det positivt, at forældre og lærere indgår individuelle aftaler om lektielæsning.

Samspil mellem skolen og **FORÆLDRENE**

Forældre er meget engagerede i deres børns skoleliv. De ser både på, hvordan barnet har det, og om det lærer nok. Gennem egne observationer og samtaler med deres barn får de et indtryk af, hvordan barnet trives, men det kan være svært som forældre at få en fornemmelse af, hvad barnet skal lære, og hvilke forventninger der er med hensyn til lektierne fra skolens side. Forældrene vil gerne bakke op om barnets læring og trivsel. De har bare brug for at vide hvordan. Hvis de ikke får information om det fra skolen, bruger de fremgangsmåder, de kender, fra deres egen skoletid. Derfor hænger forældres mulighed for at støtte barnets skolegang konstruktivt, f.eks. med lektielæsning, nøje sammen med, at skolen sikrer et højt informationsniveau.

Informationerne kan deles op i flere niveauer:

- årlig handleplan
- individuel elevplan
- lektiebog

HANDLEPLAN

På de fleste skoler bliver der i dag udarbejdet handleplaner for de enkelte fag på alle klassetrin for det kommende skoleår. De bliver som regel udarbejdet for hele det kommende skoleår og præsenteret på det første forældremøde lige efter sommerferien. Gennem handleplanerne får forældrene vigtige informationer, som kan

bruges, når de skal hjælpe deres barn i den faglige udvikling. Ved at kende planen kan forældrene støtte op om skolens undervisning generelt gennem samtaler med barnet om de emner og fag, som de gennem handleplanen ved, der arbejdes med i en bestemt periode. Forældrene ved samtidig, hvilke emner de skal støtte gennem lektielæsning.

Handleplanerne kan gives til forældrene på et møde gennem både skriftlig og mundtlig information. Hvis klassen har en portal, bør de også ligge på der, så forældrene kan følge med i, hvad børnene arbejder med.

Det er skolebestyrelsens opgave at udarbejde principper for et samarbejde, der dels giver forældrene tilstrækkelige informationer om skolens virke og barnets daglige arbejde, dels giver læreren tryghed og tillid i forhold til forældrenes forståelse for, at der kan forekomme ændringer i en årshandleplan. Under alle omstændigheder har forældrene behov for et højt informationsniveau, hvis de skal spille en aktiv og konstruktiv rolle i forhold til barnets hjemmearbejde.

INDIVIDUEL ELEVPLAN

I fremtiden skal skolerne udarbejde skriftlige elevplaner. Disse elevplaner skal indeholde oplysninger om resultater af den løbende evaluering og den besluttede opfølgning herpå. Elevplanen skal danne grundlag for skolens samarbejde med forældrene om elevens udbytte af un-

dervisningen. Elevplanen bygger på de oplysninger, læreren allerede i dag er forpligtet til at tilvejebringe som led i evalueringen. I elevplanen bliver der alene krav om at notere oplysninger af betydning for lærerens, elevens og forældrenes arbejde med at følge op på og forbedre effekterne af undervisningen. Elevplanen skal udleveres til forældrene.

I praksis vil elevplanen indgå som et emne i de årlige skole/hjemsamtaler. På baggrund af forældrenes tilkendegivelser og synspunkter kan samtalen afsluttes med, at det i elevplanen noteres, hvordan forældrene i tiden frem til næste samtale kan medvirke til, at eleven når de læringsmål, der er opstillet for eleven for den kommende periode.

Hvis skolen ikke anvender skole/hjemsamtaler eller ikke kan få en samtale i gang med forældrene, skal forældrene på anden måde have forelagt elevplanen.

Elevplanen indgår på lige fod med øvrige redskaber i skole/hjem-samarbejdet, som skolen anvender.

Det er vigtigt, at skolebestyrelsen i forbindelse med fastsættelse af principper for skole/hjem-samarbejdet diskuterer de mest hensigtsmæssige måder for etablering af samarbejde mellem skolen og hjemmet, og at der kan være behov for at differentiere i skole/hjem-samarbejdet.

Elevplanerne er et godt værktøj for elever, lærere og for-

ældre til at få viden om, hvad barnet skal arbejde med, og hvad forældre kan støtte op om.

KLASSEPORTAL

Hvis skolen har en "klasseportal", kan den være et supplement til samarbejdet mellem skole og hjem kunne være at benytte klassens portal til elevplanerne. Hvert barns elevplan kan lægges på klassens portal under det enkelte barn, sådan at kun lærerne, barnet og dets forældre kan logge sig på med et password. Forudsætningen for at støtte barnets læring er jo, at man som forældre ved, hvad ens barn arbejder med, og at lærerne informerer om, hvordan forældrene kan støtte dets læring.

SKOLEBESTYRELSEN

I forbindelse med fastsættelse af principper bør skolebestyrelsen drøfte informationsmængde og – metode for skole/hjem-samarbejde. Under hvilken form skal elevplanerne være tilgængelige for forældrene, hvis elevplanerne skal ses som et oplæg til, hvad barnet skal arbejde med hjemme? Skolebestyrelsen kan debattere det sammen med Pædagogisk Råd og forældrekrædsen og efterfølgende udarbejde principper, som skolen så skal ud mønte i et samarbejde mellem skoleledelsen og medarbejderne.

LEKTIEBOGEN

Hvis ikke skolen har oprettet klassens hjemmeside med mulighed for den enkelte elev for at logge sig på sin egen side, er lektiebogen stadig et redskab til at holde forældrene orienterede om, hvad barnet bør arbejde med hjemme. Normalt er det barnet selv, der fra dag til dag skriver op i lektiebogen, hvad det skal forberede sig til forud for næste lektion i et fag. Hvis en elev er meget glemsom, ukoncentreret eller umoden, kan det være nødvendigt, at forældrene beder om lærerens hjælp til at sikre, at eleven husker at skrive, hvilke lektier deres barn har for, så de kan støtte deres barns lektielæsning hjemme.

Lektiecaféer

Når børn ikke kan finde ud af de opgaver, de bliver konfronteret med i skolen, taber de lysten til at lære. Deres selvværd daler, og det går ud over deres trivsel. Reaktionen er forskellig: nogle bliver meget stille, for at læreren ikke skal lægge mærke til dem og afsløre deres uvidenhed, eller de bliver udadreagerende og fjerner fokus fra deres manglende viden. Begge reaktioner er et udtryk for barnets afmagt, og det kan i værste fald være starten på en negativ spiral, der gør barnet mere og mere marginaliseret, til det bliver udskilt af såvel kammerater som lærere. Det er ærgerligt, når der kan gives værktøjer til at undgå denne situation.

Som allerede nævnt er elevplanerne et vigtigt værktøj. Men et andet værktøj kan være muligheden for at benytte en lektiecafé: De børn, hvis forældre ikke kan hjælpe eller ikke har tid eller magt at læse lektier med børnene hjemme, kan benytte sig af den.

Generelt kan man sige, at hensigten med en lektiecafé er at bygge videre på det arbejde, eleven er i gang med i klassen. Der skal skelnes mellem specialundervisning, som gives til et barn, der har særlig behov for støtte, og så den daglige hjælp til at få struktur på lektielæsning og lære gode studievaner.

Efter PISA-rapporternes offentliggørelse har der været stor interesse for at oprette lektiecaféer på mange skoler. Undervisningsministeriet udbød i 2004 et udviklingsprojekt om lektiehjælp. Projektansøgningerne har

vidt forskellige mål og metoder. I en af ansøgningerne beskrives målet således:

”At sikre elever med massive sociale problemer et fagligt løft. At udbygge samarbejdet mellem Skole/kulturforvaltningen og Socialforvaltningen gennem videreudvikling af kursskift. At inddrage nye undervisningsmetoder i forholdet til at motivere lektielæsning i forhold til målgrupper, der erfaringsmæssigt har svært ved at blive fastholdt i lektielæsning.”

Denne kommune er først og fremmest gået ind i projektet om lektielæsning med fokus på at løfte børnene fagligt. Andre kommuner valgte at fokusere på trivsel og selvværd som f.eks. Mariager Kommune:

”Projektets formål er at hjælpe udsatte børn til større selvværd ved en målrettet indsats, og i det hele taget forøge fokus på udsatte børns trivsel.”

På Langhøjskolen på Djursland kalder man lektielæsningen ”Lær selv med lyst”⁶⁾. Målet er bl.a.:

- ”At give børn med særlige problemstillinger et tilbud om lektiehjælp, som to lærere på skolen står for
- Tilbuddet skal give disse børn en bedre og mindre problematisk tilgang til det at gå i skole

- At undersøge, hvad en god start på dagen kan betyde for skoledagen
- At motivere forældre til at engagere sig mere i børns skolegang blandt andet ved at invitere dem til orienteringsmøder med lærerne som giver lektiehjælp

Det er også planen at forældre skal kunne komme på besøg i lektiecaféen sammen med deres børn samt inddrage andre familiemedlemmer som lektiehjælpere uden for skolen. Der er en ide om, at bedsteforældre og andre ældre i byen kan blive tilknyttet som lektiehjælpere enten på skolen eller i lokaler ude i byen.”

Dette projekt har været meget populært blandt såvel børn som forældre. Ved at inddrage forældrene og informere dem grundigt kan man sikre, at lektielæsningen får betydning for fremtiden. De forældre, der har fået redskaber til at hjælpe deres børn med lektier gennem projektet, vil have erfaringen med sig til søskende. Forældrenes bevågenhed vil samtidig give barnet selvværd og større motivation, og forældrene ligeså.

UNDERVISNINGSMINISTERIETS LEKTIELÆSNINGSPROJEKT

Der var stor interesse for Undervisningsprojektet. Der blev indsendt 135 ansøgninger fra 110 kommuner. Ud af dem blev der valgt 28 projekter, som startede deres ar-

bejde i foråret 2004 og afsluttes i sommeren 2006. Disse projekter bliver løbende evalueret i efterforskning, der samtidigt skal dokumentere og perspektivere projekterne, så andre kan få gavn af resultaterne gennem vidensdeling.

Projekterne er meget forskellige, men de har en ting til fælles: der er fokus på forældreinddragelse. Et af lektiehjælpsprojekterne er HumørXpressen i Brøndby ⁷⁾. I beskrivelsen af projektet står der:

”Ud over den tætte kontakt til forældrene via info-breve, telefonsamtaler, uformelle samtaler osv., afholdes cirka en gang om måneden en aften for projektets elever (ca. 8-12 elever) og deres forældre. Det altoverskyggende formål er ”positivt samvær”. Den første time afsættes til fælles lektielæsning.

Erfaringen er, at det bliver en rigtig god stund, hvor børn og forældre får talt sammen om skolearbejdet, og hvor lærere og pædagoger kan hjælpe til, hvis der er brug for det.”

DELTAGELSE I LEKTIECAFÉER

Deltagelse i lektiecaféer er som regel baseret på frivillighed. Det er et tilbud, men ikke en pligt eller tvang. Og det er lige netop akilleshælen ved lektiehjælp: at dem, der virkelig har brug for det, ikke altid er motiverede for at deltage i lektiecaféen. På den måde kan ideen med at

støtte dem, der hjemme har svært ved at få læst lektier, falde til jorden. Det har været diskuteret politisk, om det kunne gøres obligatorisk at deltage i en lektiecafé. Det er en problemstilling man bør diskutere i skolebestyrelsen og med hele forældrekræfterne: Skal lektielæsning være tvang for de svage, for alle eller skal den være frivillig?

En anden problemstilling for fremtidens lektiecaféer vil være ressourcerne. Hvor meget vil skolebestyrelsen godkende på budgettet til en lektiecafé, for der er ikke flere projektmidler. Hvor stor vægt skal der lægges på faglig kompetence hos de ansvarlige? Skal det være uddannet personale, eller kan større elever eller byens borgere gå ind og hjælpe med lektierne i caféen?

Og det tredje problem kan være lokaliteterne til lektielæsningen. Skal det være i SFO's lokaler for de yngste børn? Er der særlige krav til caféen, hvad angår indretning, for at tiltrække børnene, når lektielæsning foregår efter almindelig skoletid?

Tosprogede forældres involvering

Forældre har nogle generelle krav og ønsker i forhold til deres barns skole. Samtidig kan de have nogle specifikke behov, som kan relatere til akutte ændringer i forbindelse med f.eks. skilsmisse, sygdom eller flytning, eller de kan være forældre til et barn med særlige behov og derfor have brug for udvidet skole/hjem-samarbejde. Forældre er forskellige, lever under forskellige vilkår og har børn, der er forskellige, så det er helt naturligt, at alle ikke har det samme behov for skole/hjem-samarbejde. Dette stiller krav til skolen om differentiering i samarbejdet med forældrene.

I forhold til forældre af anden etnisk herkomst end dansk er der helt afgjort behov for differentiering. Forældrene har de samme ønsker for deres barns succes i skolen som alle andre forældre, men der kan være barrierer af sproglig eller kulturel art, som gør, at skolen skal være opmærksom på, at skole/hjem-samarbejdet kræver differentiering.

VIGTIG INFORMATION TIL TOSPROGEDE FORÆLDRE

Det er vigtigt, at tosprogede forældre får en grundig information om, hvad det indebærer at være forældre til et barn i folkeskolen: deltagelse i forældremøder og skole/hjemsamtaler, at alle børn deltager i lejrskoleophold, fordi det er en del af undervisningen, at børnene har svømning som obligatorisk fag på skemaet, og at de ta-

ger bad efter idræt, fordi det er sundt, sikkert og hygiejnisk. De skal også vide, at der følger nogle rettigheder med: at man som forældre har ret til at kontakte skolen, når man er i tvivl eller kritisk i forhold til skolen.

Tosprogede forældre er lige så lidt en homogen gruppe som etnisk danske. Der er forskel uddannelsesmæssigt, socialt og økonomisk. Men de har i større eller mindre grad det til fælles, at der er nogle sproglige og kulturelle forskelle i forhold til danske forældre.

INFORMATIONSMATERIALE OG IDEER TIL AKTIVITETER

Skole og Samfund har udarbejdet to undersøgelser om tosprogede forældres involvering i skolen. Begge undersøgelser peger på, at jo bedre forældrene kan tale dansk, jo mindre føles kulturforskelle som en barriere i samarbejdet, og jo mere deltager forældrene i skolens aktiviteter. Det er vigtigt, at skole/hjem-samarbejdet for tosprogede forældre tager højde for de sproglige barrierer. Derfor har Skole og Samfund udarbejdet en pjeces om Folkeskolen, som er oversat til 6 sprog. Derigennem kan de få indblik i, hvordan folkeskolen fungerer, hvad der forventes af forældre, og hvad de kan forvente af skolen. Igennem Skole og Samfund kan man rekvirere pjecerne og andet materiale, der kan bruges til forældremøder og i undervisningen i samspil mellem danske og tosprogede forældre, børn og skole. Ved at bruge disse materia-

Familieklasser

ler kan forældre få en forståelse for, hvor vigtigt det er at støtte op om barnets skolegang, tale med barnet hver dag, sørge for at barnet læser lektier – også selv om man ikke kan hjælpe barnet – skabe en god rutine omkring lektielæsningen og læse historier sammen med barnet hver dag. Herudover har Undervisningsministeriet udarbejdet pjecer på forskellige sprog om samme emne.

Der er mange tiltag på vej til en større involvering af tosprogede forældre. Fra Holland og Irland kommer der inspiration til at give forældrene værktøjer til at læse lektier med deres børn. Det vil være til stor gavn for barnet, og det vil være med til at højne selvværd og trivsel for det, når det oplever forældrenes engagement.

Nogle kommuner (Helsingør, Ringe, Herlev) har oprettet familieklasser. Forældrene bliver tilbudt at deltage i særlige familieklasser, hvor de er sammen med deres børn i undervisningstiden i skolen og oplever, hvordan deres børn arbejder i en skolesituation. Medarbejderne giver forældrene værktøjer til at hjælpe deres børn med at lære og med at begå sig socialt. Det giver samtidig forældrene værktøjer til at tackle eventuelle problemer med barnet hjemme.

FAMILIEUNDERVISNING

Hensigten med familieundervisning er at give forældrene værktøjer til at stimulere barnet i hverdagen gennem forskellige indsatser, f.eks. tællelege og sanglege, når man kører sine børn til og fra skole, at skabe rum for leg i barnets hverdag hjemme og at læse højt for barnet. Det er således ikke det samme som at læse lektier med barnet.

LITTERATUR OG HENVISNINGER

- 1) OECD-rapport om grundskolen i Danmark - 2004, Uddannelsesstyrelsens temahæfteserie nr. 5 - 2004, Undervisningsministeriet, 2004
- 2) PISA-rapporterne, www.uvm.dk >pisa-rapporter
- 3) Annemarie Bjerre og Jesper Friis: Små rødder og skæve tårne. Bjerre og Friis, 2005
- 4) www.skole-samfund.dk > publikationer
- 5) Velkommen til samarbejde. Hvordan kan vores børn lære mere i skolen? Skole og Samfund, Danmarks Lærerforening og Kommunernes Landsforening, 2006
- 6) Skole og Samfunds blad, Skolebørn 2/2005
- 7) <http://lektiehjaelp.udsatteboern.net/print.php?id=81>

Velkommen til samarbejde
Hvordan kan **VORES BØRN** lære mere i skolen?

ISBN-10: 87-91147-54-9
ISBN-13: 978-87-91147-54-8

